

Gazdele mele erau destul de curtenitoare, însă în mod limpede nerăbdătoare să scape de mine și mă tratau ca pe un impur. Șiiții consideră puritatea rituală o îndatorire religioasă, iar cei care sunt mai stricți nu beau din aceeași cană cu un necredincios. Cum acești oameni erau extrem de puțin rigizi în ce privește celelalte reguli religioase ale lor, această diferențiere în particular părea o nepolitețe deliberată. Am început să mă întreb dacă, fiind creștin și european, voi ajunge vreodată să mă înțeleg bine cu ei, așa cum îmi doream.

Până când, în drumul meu spre nord, către tribul Fartus, s-a întâmplat să mă opresc la o *raba* dintr-un sat mare din ținutul tribului Amaira.

Proprietarul nu era acasă, însă ne-a întâmpinat un tânăr înalt și chipeș. Bărbații care mă aduseseră s-au întors în satul lor imediat după ce au băut niște ceai. Gazda mea, al cărei nume era Abid, prescurtare de la „slava lui Dumnezeu”, a sosit la asfințit.

— Ce ai în cutiile astea? m-a întrebat el după cină.

— Medicamente.

— Ești doctor?

— Mă pricep la medicină.

— Știi să faci o circumcizie?

Nu mai făcusem niciodată o astfel de operație, dar asistasem la multe în spitale și în triburi, așa că am riscat:

— Da.

— Vrei să faci circumcizia fiului meu Kharaidid? Au trecut mulți ani de când a fost aici cineva care știa să facă o circumcizie și vreau să i se facă asta ca să se poată însura.

A arătat spre flăcăul care mă primise și care, în acel moment, turna cafeaua. Destul de temător, am consimțit să-l operez dimineață.

Circumcizia, deși nu e pomenită nicăieri în Coran, este considerată în general obligatorie pentru musulmani, urmând exemplul Profetului însuși, care a fost circumcis după obiceiul arab. Nici

o persoană necircumcisă nu are voie, după lege, să facă pelerinajul la Mecca. La triburile din sudul Irakului, fie madani, fie păstori, operația era adesea amânată până la vârsta maturității, ca în cazul cu care mă confruntam eu, fiind rareori făcută înainte de pubertate. Era realizată de specialiști care călătoreau vara din sat în sat. Onorariul lor tradițional era un cocoș, dar mai adesea cereau cinci șilingi. Exemplele muncii lor, pe care le-am văzut mai târziu, erau înspăimântătoare. Foloseau o lamă murdară, o bucată de sârmă și nici un antiseptic. După ce terminau, presărau rana cu o pulbere specială, făcută din prepuțurile uscate ale victimelor lor anterioare, iar apoi o legau strâns cu o cârpă. Oamenii care trăiesc în astfel de condiții capătă o rezistență remarcabilă la infecții, însă la asta nu puteau rezista, iar uneori treceau și două luni până să se vindece, între timp având dureri groaznice. Un tânăr a venit la mine pentru tratament la zece zile după circumcizie și, cu toate că sunt destul de obișnuit cu priveliști și mirosuri neplăcute, mi-a venit să vomit de la duhoare. Tot penisul, scrotul și partea interioară a coapselor erau o masă supurândă de pe care se desprindea pielea, iar puroiul îi șiroia pe picioare. Până la urmă l-am vindecat cu antibiotice. În ciuda stigmatului social pe care îl implica faptul de a fi necircumcis, unii băieți refuzau, în mod deloc nefiresc. În alte cazuri, tații nu voiau să le dea voie fiilor să fie operați deoarece nu avea cine altcineva să aibă grijă de bivoli. Câțiva susțineau că au fost circumciși de un înger la naștere, superstiție răspândită și în Egipt. Mai târziu, am vizitat sate, mai ales în rândul triburilor Suaid și Kaulaba, unde am auzit că mai nimeni nu era circumcis – ceva aproape incredibil printre musulmani.

Dimineață, Abid a sugerat să fac operația afară, ca să nu spurc casa cu sânge. O mulțime de oameni așteptau printre bivoli din curte, așa că nu avea să fie tocmai o operație chirurgicală ideală. Își făcuseră apariția mai mulți tineri de vârsta lui Kharaibid, pentru a-l susține, am presupus eu. Mi-am ales ca asistent un

băiat care părea mai inteligent. Kharaidid a adus un mojar mare din lemn, l-a răsturnat cu susul în jos și s-a așezat pe el.

Mi-aș fi dorit o primă operație mai simplă. Examinându-l, am observat că tânărul avea un „prepuț strâmt”. Am pregătit o seringă cu un anestezic local, dar Kharaidid a întrebat imediat:

— Pentru ce e aia?

I-am explicat că o injecție l-ar împiedica să simtă vreo durere.

— Nu, nu, nu vreau nici un ac înfipt în mine; doar taie-l pur și simplu.

Nu am reușit să-l conving să se răzgândească. Deja mă întrebam dacă era la fel de îngrijorat ca și mine, deși nu dădea nici un semn că ar fi. În timpul operației, care în acest caz a durat destul de mult, el a stat absolut nemișcat, iar după ce am terminat, a spus „Mulțumesc” și s-a ridicat în picioare. Asistentul meu, care ținuse diversele forcepsuri și pensete, le-a lăsat să cadă în bălegar și, împingându-l la o parte pe alt băiat, s-a așezat pe mojar și a spus:

— Acum e rândul meu.

Mi-am dat seama, uimit, că toți cei nouă prieteni ai lui Kharaidid veniseră să fie circumciși. Cel mai mic avea în jur de 15 ani, cel mai mare vreo 24 și am aflat mai târziu că toți s-au recuperat în câteva zile. Evident, pudra de sulfamidă și penicilina erau mai eficiente decât pudra de prepuțuri. Vestea ajunsese deja în satul următor înaintea mea și am găsit acolo 20 de băieți care mă așteptau.

Cu timpul, puțini dintre acești oameni au mai fost dispuși să-i lase pe specialiștii locali să-i circumcidă; preferau să aștepte până ajungeam eu în satul lor sau să vină să mă caute în altă parte. Odată, au venit 115 persoane și am trudit din zori până la miezul nopții. Ei credeau că, după circumcizie, mirosul de pâine care se coace sau cel de parfum ar inflama rana. Prin urmare, obiceiul lor era să-și îndese în nări bucăți de pânză și să-și atârne cepe în jurul gâtului, dacă reușeau să găsească la prăvălia locală. Nu puteau nici să mănânce pește, brânză dulce

sau pepeni ori să bea mai mult de câteva guri de apă până când nu se vindecau. Specialiștii locali se prevalau de aceste superstiții ca scuză pregătită dinainte pentru incompetența lor. Când vreun biet tânăr trecea șchiopătând, cu picioarele depărtate și chinuit de durere, ei puteau să explice sentențios:

— Desigur, prostănacul nu a avut grijă să-și astupe nările. Probabil a mirosit pâine care se cocea sau poate a băut prea multă apă.

La madani nu călca picior de medic, iar dacă se duceau la dispensarul din zonă, la Kubaish, erau puși să plătească pentru medicamente care, susțineau ei, nu le făceau bine. Oriunde ajungeam, făceam tot mai multe operații de la o zi la alta și, începând de atunci, aproape că n-am petrecut zi în Mlaștini în care să nu tratez pe cineva. Uneori apăreau șase persoane, alteori o sută sau mai multe. Adesea, primii pacienți se înfățișau când eu încă dormeam și eram scuturat ca să mă trezesc, poate de un bătrân care se apleca deasupra mea ca să-mi explice cu glas șuierător că avea o tuse. Mulți dintre ei nu sufereau decât de răceli, dureri de cap, constipație sau tăieturi și contuzii minore. Aceștia erau ușor de tratat, deși chiar și asta îmi lua timp. Alții erau însă grav bolnavi, uneori chiar de boli fatale. Pe unii puteam să-i ajut; pentru alții nu puteam să fac nimic. În astfel de ocazii, aș fi dat orice să am o pregătire medicală corespunzătoare.

Aveau conjunctivită granuloasă și alte afecțiuni oculare, scabie și hemoroizi, calculi, tot felul de viermi intestinali, dizenterie, atât amfibiană, cât și bacilară, schistosomiază și *bajal*, ca să menționez doar câteva dintre afecțiunile de care se plâneau. *Bajal* era una dintre cele mai comune boli și, poate, cea mai neplăcută. Asemănătoare cu sifilisul, dar nevenerică, este o formă de framboesia, fiind deosebit de contagioasă. Inflamațiile, care puteau să apară oriunde pe corp, acopereau adesea suprafețe extinse și uneori duhneau groaznic. De obicei, mi-era greață când în încăpere se aflau mai mulți astfel de pacienți. Fără îndoială, unele dintre cazurile pe care eu le credeam a fi de *bajal*

erau, de fapt, de sifilis, însă injecțiile cu penicilină erau eficiente pentru ambele afecțiuni. Gonoreea era aproape inexistentă; în șapte ani, am tratat doar trei cazuri, toate contractate la Amara. Nu puteam să fac nimic în legătură cu schistosomiaza de care suferea toată lumea. Tratamentul cu injecții dura o lună și nu stăteam niciodată atât timp într-un singur loc. Îi tratam pe băieții de pe canoa mea, dar mereu se infectau din nou. Erau de asemenea epidemii de pojar, varicelă, oreion și tuse convulsivă și a avut loc și epidemia de gripă asiatică din 1958, de care s-au îmbolnăvit cei mai mulți dintre madani. Medicamentele mele i-au salvat pe mulți dintre cei care au făcut pneumonie în urma gripei. Deși eram înconjurați zi de zi de suferinzi care cereau medicamente, eu și vâslașii mei am scăpat cumva, spre ușurarea mea, căci mă îngrozea gândul de a mă molipsi de așa ceva vara, în astfel de condiții.

Surprinzător, am întâlnit puține cazuri tipice de malarie și majoritatea erau probabil contractate în afara Mlaștinilor. În schimb, mulți madani sufereau de friguri recurente și un mare număr de copii aveau splina mărită. Cel mai răspândit țânțar de aici, *Anopheles pulcherrimus*, nu era purtător al malariei. Varietatea mai malignă, *Anopheles stephensi*, era mult mai rară în Mlaștini.

Pe urmă, erau accidente. Unele victime aveau arsuri cumplite provocate de izbucnirea unui incendiu în casă și extrem de des copii foarte mici răsturnau peste ei oale cu apă clocotită. Îmi erau aduși bărbați care fuseseră răniți de porci mistreți. Uneori, erau la vânătoare când fuseseră atacați, dar mai adesea li se întâmpla în timp ce tăiau stuf sau își culegeau recoltele. Unul avea răni la brațe și pe coapse și o gaură de trei inchi în abdomen, prin care îi ieșeau intestinele. Din fericire, acestea nu erau perforate și am reușit să i le bag la loc și să-l cos. În mod uimitor, a supraviețuit. Odată, am fost dus la o casă pentru a vedea un băiat a cărui armă artizanală explodase, smulgându-i jumătate din palmă. Tot ce am putut face a fost să amputez trei dintre degetele zdrobite. Altă dată, doi băieți m-au trezit în toiul nopții

și m-au dus trei ore cu barca până în satul lor. Am ajuns în zori și l-am găsit pe tatăl lor zvârcolindu-se pe jos, cu mâinile pe ochi. Mi-au spus că fusese orbit la un ochi de o lovitură cu doi ani în urmă. Acum, un soi de presiune internă părea să forțeze globul ocular mort să iasă din orbită și singura soluție era să încerc să-l scot. Aveam ceva cunoștințe despre structura ochiului de când jupuisem animale pentru trofee. I-am administrat bătrânului niște morfină și am reușit să-i scot ochiul în timp ce ei îl țineau. În ciuda morfinei, omul se zbătea și gemea, iar eu am fost foarte tulburat. Când și-a revenit, a spus că nu îl mai doare așa de tare. Am stat cu el două zile, iar când l-am revăzut, după șase luni, se vindecase.

Însă erau multe lucruri pe care nu puteam nici măcar să încerc să le fac și am și dat greș de multe ori. Încă mă urmărește chipul unui băiețel care a murit de dizenterie. Adesea, era foarte dificil să-i conving că nu puteam face nimic. Îmi aduceau, poate de la mare distanță, vreun bătrân în agonie din cauza cancerului sau o fată care își scuipa plămâni din cauza tuberculozei, încrezători că îi voi putea vindeca, și mă rugau întruna, înduioșător:

— Dă-ne niște medicamente, sahib, dă-ne niște medicamente.

Alții s-ar fi putut vindeca dacă s-ar fi dus la spital în Amara sau Nassiriya, însă erau îngroziți de spitale și rareori consimțeau să meargă.

Medicii din Majar, Kubaish și Amara ar fi putut fi iritați din cauza lipsei mele de calificare, însă nu păreau niciodată astfel. Din contră, mai mulți m-au ajutat cu sfaturi și medicamente. Ministrul de Interne de la Bagdad era de acord cu activitatea mea medicală în Mlaștini, dar m-a avertizat că, dacă murea cineva ca urmare a serviciilor mele și familia răposatului făcea scandal, nimic nu mă putea scăpa de urmărirea penală. Acesta era un risc pe care am fost dispus să mi-l asum. Am tratat mulți oameni care erau deja pe moarte; nimeni nu a sugerat după aceea că i-am omorât eu.